

ENSIMMÄISET TULIJAT

Afrikkalaisen diasporan
varhaisvaiheet Suomessa

LEILA KOIVUNEN &
ANNA RASTAS

Gaudeamus

Copyright © 2026 Tekijät & Gaudeamus Oy

Gaudeamus Oy

www.gaudeamus.fi

Kaisaniemenkatu 13 A, 00100 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

info@gaudeamus.fi

Kannen suunnittelu: Maria Manner

Kannen valokuva: Wesley Tingey, Unsplash

KL 30

ISBN 978-952-345-389-0

Painopaikka: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2026

SISÄLLYS

Kiitokset	9
1 Johdanto: Globaalin diasporan pitkä historia ja varhaisvaiheet Suomessa	11
Kirjan rakenne	16
2 Afrikkalainen diaspora tutkimuksen kohteena.....	19
Tutkimusperinne Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa	27
Tutkimusperinne Pohjoismaissa	35
Afrikkalainen diaspora Suomessa tutkimuksen kohteena.....	39
Teoriakehys, aineistot ja analyysi	45
3 Rakkauden tähden – uudenlaiset suomalaiset perheet.....	53
Kamaripalvelijasta isäksi ja ravintoloitsijaksi.....	54
Lähettiläperheiden afrikkalaiset kasvattilapset	55
Kumppaneita kaukomailta.....	73
Satunnaisten kävijöiden jälkeläiset ja isättä kasvaneet.....	76
Parisuhteita ja perheitä	87
Afrikasta Suomeen adoptoidut	92
Muuttunut suomalainen perhe	96
4 Opiskelu ja työelämä	104
Afrikkalaiset opiskelijat Suomen korkeakouluissa tilastojen valossa	106
Ensimmäiset yliopisto-opiskelijat tulevat 1950-luvulla Etiopiasta	111
Keskustelua kolonialismista ja mustien opiskelijaliikkeistä 1960-luvulla.....	115

Rasismi Yhdysvalloissa ja kylmä sota tuovat ihmisiä Suomeen	121
1970-luvun stipendiaatteja nykyisen Namibian alueelta	128
Etelä-Afrikan apartheid-hallintoa paenneet	136
Tutkijoita ja opettajia	140
Itsenäisiä yrittäjiä	147
Arkkitehteja, lääkäreitä, toimittajia ja muita ansioituneita erityisosaaajia	154
 5 Näyttämöillä: taitajia ja taiteilijoita	163
Varhaisia esiintyviä taiteilijoita Pohjois-Afrikasta	164
Aitoja afrikkalaisia?	169
1800-luvun lopun suuret seurueet	174
Suomen Tivolin matkassa 1900-luvulla	179
Elokuissa, televisiossa ja teatterinäyttämöillä	188
Afrikkalainen diaspora suomalaisessa musiikkielämässä	192
Varhaisia artistivieraita Yhdysvalloista	194
Mustaa jazzia ja politiikkaa	200
Afrikkalaisten muusikoiden ja diasporan musiikkikulttuurien asettuminen Suomeen	206
Urheilun kentät: olympialaisten aikainen maailmankylä	212
Koripallo ja amerikkalainen jalkapallo suomalaisen urheilun kansainvälistäjinä	220
 6 Epilogi	227
 Viitteet	235
Lähteet	267
Henkilöhakemisto	307
Kirjoittajat	311